

dilimidir. Böyle bir mutluluğu yaşamış olmak Allah’ın bize bir lütfudur. Yeni bir yılı idrak etmenin sevinç ve heyecanı da makul ölçüler içinde kabul edilebilir. Fakat aşırılığın da ötesine geçerek, iki yılı birbirine bağlayan bu zaman köprüsünde cinnet geçirmişçesine işlenen yanlışlara, hatalara ve yapılan lüks harcamalara anlam vermek mümkün değildir. Aşırılıklar ve hurafelerle dolu bu tür kutlamalar Hristiyanlarca dünya gündemine yerleştirilmiştir. Her yıl 25 Aralık Hz. İsa (a.s.)’ın doğumunun yılı dönümü kabul edilerek bir hafta boyunca çeşitli etkinliklere yer verilmektedir. Katolik ve Ortadoks kiliseleri de bu olayı sahiplenmek suretiyle Hz. İsa (a.s.)’ın doğumunun hatırasına bu süre içinde üç dinî ayin gerçekleştirmektedir.[4] Aynı hafta içinde Noel yortusu dolayısıyla çam ağaçlari kesilip cadde, balkon ve evler süslendirilip ışıklandırılmaktadır. İlk defa Almanya’da 1605 yılında ortaya konulmuş, daha sonra da bütün Hristiyanlık alemine sirayet eden “Noel Baba” efsanesi de yaygın bir biçimde işlenmiştir. Noel Baba aslı ve mesnedi olmayan, ancak sözde iyiliği temsil eden ve bu gecelerde çocuklara oyuncak, şeker vb. hediyeler dağıtan, genellikle karla örtülü, kırmızı başlıklı paltosu ve kocaman beyaz sakalı ile temsil edilen efsanevî bir kişidir.[5] Bu efsaneye yüklenen haksız bir güç, iyiliksever ve hoşgörü ile çocukların hatta yetişkinlerin dikkatleri ve inançlari boş bir zemine çekilmektedir. İsterseniz biz bunun yorum ve kiritiğine girmeden durumu hristiyanlığın kendi içlerindeki anlayışlarına bırakalım. Fakat aynı olaya İslamiyet ve müslümanlar açısından yaklaştığımızda da; bazı hatırlatmalar ve düzeltmeler yapmak zorundayız: Daha önce de belirtildiği gibi bir yılı geride bırakıp yeni bir yılın eşiğine gelmiş olmanın sevincini ve mutluluğunu kendi sınırları içinde kutlamanın sakıncası yoktur. İnsan sabah akşam karşılaştığı arkadaşına bile iyi sabahlar, iyi akşamlar diyerek veya selamlaşmak suretiyle tebrik ve iyi dileklerini dile getirmektedir. O halde takvim üzerinde değişen bir yıllık süreyi de karşılıklı iyi temenni, tebrik ve sevinçlerle kutlamakta niçin sakınca olsun? Aslında zaman kavramı izâfidir. Günümüzde bile Rumî, Hicrî ve Miladî olmak üzere üç takvim vardır. Dolayısıyla yılbaşı, milletlerin ör&f, adet, kültür ve kabul ettikleri takvime göre değişmektedir. Nitekim kamerî aylara ve hicrî takvime göre yılbaşı Muharrem ayının ilk günüdür. Olayı bu şekilde ortaya koyduktan sonra normal hallerde ör&f, adet ve kanun gereğince, zararlarından ötürü yasaklanan bazı davranışlar yılbaşı perde edilerek geçici bir süre için meşru sayılmamalıdır. Alışlagelen yılbaşı gecelerinin etkisinde kalınarak hindi tüketimine, çam kesimine, Noel Baba efsanesine, içkiye, uyuşturucuya, lüks ve çilginca eğlence önceden reklamlar yapılarak davetiye çikarmak, ör&f ve adetlerimiz bir yana, millî birlik, beraberlik ve ülke menfaatine ters düşmektedir. Bunlar en az yılda bir defa da tekrar edileceğine göre, varın yılbaşının olumlu ve olumsuz yönlerini siz düşünün. Elbette soyut olarak ele alındığında Yılbaşı olarak kabul edilen zaman diliminin hatası yoktur. Asıl hatalı ve yanlış olanı, diğer zamanlarda hoş karşılanmayan, hatta yasaklı olan bazı davranışları getirip yılbaşı sürecine tahsis ederek meşru saymaktır. Bu olaya tarafsızca yaklaşıldığında bilimsel olarak izahı ya da tartışılması mümkün değildir. Çünkü kaynağında hiçbir ilmî veri ve belge yoktur. O yapıyor, ben de yaparım, o halde birlikte de yapabiliriz gibi anlayışlarla yaygın hale gelen bu tür olumsuzluklar zamanla sosyal problemleri de beraberinde getirir. Artık gelinen bu noktada insanları tenkit etme yerine, bu uygulamanın fert ve toplum için zararlı olduğunu, kişisel ve sosyal bir değer ifade etmediğini, dolayısıyla bu tür davranışların bırakılmasının daha uygun olacağını belirtmemiz

gerekir. Ayrıca söz buraya kadar gelmişken insan hayatında yıl, ay, hafta, gün, gece, saat, dakika, hatta saniyenin dahi önemli olduğunu açklamak zorundayız.

Çünkün insanın dünya ve ahiret kazancı da buna bağlıdır. Nitekim Kur’an-ı Kerim de اَلَّذِىخَلَقَالْمَوْتَوَالْحَيَوةَلِيَبْلُوَكُمْاَيُّكُمْاَحْسَنُعَمَلاًوَهُوَالْعَزِيزُالْغَفُورُ& “O hanginizin daha güzel iş yapacağını denemek için ölmümü ve hayatı yarattı. O günçilüdür, O’nun gününe hiçbir günç erişemez ve tek bağışlayan da O’dur.” [\[6\]](#) Hayat anlamsız bir var oluş olmadığı gibi, ölmüm de sonu hiçlik olan bir yok oluş değildir. Aksine hayat, bir hayırlı faaliyetler alanı, ölmüm ise bu faaliyetlerin karşılığını bulacağımız ebedî varlık sahasına geçişi sağlayan bir dünüm noktasıdır. İnsan günük, haftalık, aylık ve yıllık olarak geride bıraktığı mesaisini değerlendirerek kendi kendini sorgulamalıdır. Zira zaman kavramına karşı sorumluluk bilinci gelişmemiş kimselerin hayatta başarılı olması mümkün değildir. Yüce Allah, insanın geçmişini yoklama ve geleceğini düzenleme açısından dikkatini çekmek üzere “muhasebe” kelimesini Kur’anda 97 defa zikretmiştir. Konuya daha açıklık getirmek amacıyla şu ayet meallerine güz atalım:

اَحَسِبَالنَّاسُاَنْيُتْرَكُوااَنْيَقُولُوااَمَنَّاوَهُمْلاَيُفْتَنُونَ& “İnsanlar imtihandan geçirilmeden sadece ‘iman ettik’ demeleriyle bırakıliverileceklerini mi sandılar.”[\[7\]](#),

اَيَحْسَبُاْلاِنْسَانُاَنْيُتْرَكَسُدًى& “İnsan kendisinin başıboş bırakılacağını mı sanır.[\[8\]](#)

اَفَحَسِبْتُمْاَنَّمَاخَلَقْنَاكُمْعَبَثًا

وَاَنَّكُمْاِلَيْنَالاَ

تُرْجَعُونَ“Sizi sadece boş yere yarattığımızı ve sizin, hakikaten huzurumuza geri getirilmeyeceğinizi mi sandınız.”[9] Bu son ayetten de anlaşıldığı gibi, dünyadaki canlılar arasında vazife ve sorumluluk taşıyan yegane varlık insandır. Esasen onun hayatını anlamlı kılan, ona değer katan temel özellik, bir vazife ve sorumluluk varlığı oluşudur. Bu sebeple vazifelerini ihmal eden ve sorumsuz bir hayat yaşayan insanlar gerçek anlamda insanlık değerini yitirmiş olurlar. Ancak bu ayet açıkça gösteriyor ki, ilahî sorumluluktan kurtulmak ve Allah’ın huzurunda hesap vermekten kaçmak hiç kimse için mümkün değildir. Bunun tersini düşünmek, ahlak nizamını ve bu nizamın temeli olan mutlak adaleti inkar etmek sonucuna götürür. Sevgili peygamberimiz (s.a.s.)’de, hem vaktin değerine dikkat çekmek, hem fırsatları iyi kullanmak, hem de daima muhakeme ve muhasebe yapmak bakımından bir hadiste şöyle buyurmuşlardır.   “Ölümden önce hayatın, hastalığından önce sağlığın, meşguliyetinden önce boş vaktin, ihtiyarlığından önce gençliğin, fakirliğinden önce zenginliğin kıymetini bir ganimet olarak biliniz.”[10] Yeri gelmişken Hz. Ömer (r.a.)’ın konumuzla ilgili olan şu sözünü de hatırlatmak istiyorum: “Hesaba çekilmeden önce kendinizi hesaba çekin ve tartılmadan önce amelerinizi tartın.”[11] Evet bu değerlendirmeden sonra dönüp yeniden bir yılın artı ve eksilerini tespit etmeye çalıştığımızda fert ve toplum hayatı bakımından iyi bir konumda olduğumuzu söyleyemeyiz. Burada kimsenin şahsî davranışı ve özel hayatı bakımından kâr ve zarar terazisini tartışmıyoruz. Esasen hiç kimsenin, diğeri üzerinde böyle bir hakkı da yoktur.

وَلاَ

تَكْسِبُ

كُلُّ نَفْسٍ

اِلاَّ

عَلَيْهَا

وَلاَ تَزِرُ

وَازِرَةٌ

وِزْرَ

اُخْرَى “Herkesin kazanacağı yalnız kendisine aittir. Hiçbir suçlu başkasının suçunu yüklenemez.”[12] prensibi Kur’an-ı Kerimde ifadesini bulmuştur. Fakat sorumluluk ve muhasebe

açısından konuya yaklaştığımızda, her an çevremizde olup biten olaylara karşı kademeli olarak görevlerimizin olduğu da bir gerçektir. Yüce dinimiz insanların sorumluluğunu denizin ortasındaki geminin içinde bulunan yolcuların birbirine karşı olan sorumlulukları kadar önemli kabul etmiştir. Şayet yolculardan biri veya birkaççı canım istiyor ya da su ihtiyacım var diye gemiyi delme teşebbüsünü kendisine verilmiş bir hak olarak iddia eder, diğerleri de buna kayıtsız ve ilgisiz kalırlarsa, hem geminin, hem de içindekilerin huzur ve emniyetinden bahsedilemez. Tarih benzer örneklerle doludur. Bir daha hatırlatalım ki gün, hafta, ay ve yıl izâfidir. Zaman bir şelaleden akıp giden su gibidir. Onu durdurmak ya da geri çevirmek mümkün değildir. O halde bir ata sözünde denildiği gibi “Zararın neresinden dönülürse kârdir.” Kanaatimce fert ve toplum olarak; karşılıklı anlayış, inanç ve vicdan hürriyetine saygı, diğeri insan haklarına riayet, adalet, çalışma, meşru servet, sosyal

barış ve huzur iklimine kavuştuğumuz gün ve kazanmış olduğumuz başarıları yakalamış sayılırız. Dileğimiz odur ki gelecek günlerimiz ve yıllarımız hep kazanmış olsun. Not: Bu vaaz Doğan, Dr. Fikret Karaman Elazığ İlim ve Araştırma Vakfı Dergisi, Dıyanet Aylık (Sayı:98) Şubat 1999 Sayfa:10/27 yazısından uyarlanmıştır.

[1] Meccir, 19-21. [2] Nisa. 28. [3] Meccir, 22-33. [4] Yeni Türk Ansiklopedisi Komisyon, İkinci Yayın, İstanbul. 1985 c. 7, s. 2687. [5] a.g.e.c. 7, s. 2687. [6] Müslük, 2. [7] Ankebut, 2 [8] Kiyamet, 36 [9] Müslük, 115 [10] Feydu'l Kadir Şehrullah, Cımi's-Sagır, Dıru'u'l Maarif, Beyrut, c.2,s.16. [11] İmam-ı Gazalî, İhyâ'u Ulumi-d Dınu, Terc. Ahmet Seroğlu, Bedir Yayınları, İstanbul. 1975 c. 4,s. 728 [12] En'am, 164.

[İslam ve Hayat, Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)